

אצל קרוביו. ביום הראשון לשהותו, הוצע לו כוס קפה מהביל והוא, כדרכו בגדודיו, שאל, "החלב שבקפה, חלב ישראל הוא או חלב עכו"ם?!", "חלב עכו"ם", השיב בעל הבית ובלא טרזניה השיב את הכוס למטבח, רצונו של אדם כבודו.

למחרת, שב בעל הבית והגיש בפניו כוס קפה. זרחו פניו של האורח, בודאי טרח המארח להשיג עבורו חלב ישראל, אך מתוך זהירות שאל, "החלב שבקפה חלב ישראל הוא או חלב עכו"ם?!", "חלב עכו"ם", השיב בעל הבית בניחותא. תמה האורח, "וכי אינך זוכר שאמש..." "זוכר גם זוכר", קטעו בעל הבית, "אבל מאתמול כבר שהית יום תמים באמריקה, והייתי בטוח שתאיאות לשתות חלב עכו"ם..."

באותה תקופה, נהרו יהודים רבים, שבעי תלאות ונדודים, מלחמות ופוגרומים, אל ארץ החלומות. ארץ החופש, ושכרון החירות הכה בחושיהם וסימא את עיניהם, עד שכמעט לא ניתן היה לזהות בהם, כי יהודים הם.

באוירה שכזו הילכו לתומם שני אנשים בחוצות ניו יורק. מכל עבר התנשאה אמריקה הגדולה, שהיתה נתונה בעיצומו של מאמץ איתנים למגר את האויב הגרמני, להשמיד את גייסותיו, ולשחרר עמים מעולו. בצילם של בנייני ענק שדקרו את צחור השמים, פסעו השניים, הגאון רבי אליהו מאיר בלוק זצ"ל ותלמידו הצעיר הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל. בליבו של רבי אליהו מאיר התרוצצו הרהורים ומחשבות: כאן בעין החומרות, במוקד הגשמיות, תקום ישיבה! עשנה של ישיבת טלז מיתמר בשמי אירופה הדוויה, ועל אפרה ועל חורבותיה קום תקום ישיבה ביבשת אמריקה.

עודו מהרהר, הגיעו השניים למחוז חפצם לחנות ספרי קודש. יהודי חביב, בעל פנים עגלגלות קידם את פניהם בחיבוק, ומשראה רבנים הדורי פנים לפניו, החל להשיח בפניהם בפנים קודרות על המצב הרוחני העגום שבו שרויה יהדות אמריקה, ומבלי משים חיווה בצער רב את דעתו המלומדת, כי חלף עבר לו עידן הישיבות, המהוות בית גידול לבני תורה. "כאן אין תורה!!!"

לבסוף, נזכר כי הוא משמש גם כמוכר ספרים. "במה אוכל לסייע?", חפצנו לקנות ספר "קצות החושן". המוכר נדרש לאמץ את זכרונו תוך כדי דפיקות קצובות על השולחן, 'קצות קצות קצות',

ולעומת זאת, אצל פרעה נאמר: "ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חולם", שאצלו השנים הסתכמו בימים בודדים.

[אוצר החכמה]

במדרש בפ' חיי שרה איתא ר' עקיבא ה' יושב ודורש והצבור מתנמנם בקש לעוררן אמר מה ראתה אסתר שתמלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה אלא תבוא אסתר שהיתה בת בתה של שרה שחיתה ק' וז' ותמלוך על ק' וז' וז' מדינות ע"כ, וביאור הדברים: שהרי נאמר בזה כי זכותה של אסתר למלך על קכ"ז מדינות בא לה מכח חיי שרה אמנו, ויש ללמוד מזה שכל שנות חיי' של שרה היו בשלמות לקבל שכרם.

אומר המדרש: "יודע ה' ימי תמימים" (תהילים ל"ז, י"ח), כשם שהם תמימים כך שנותיהם תמימות.

ואומר ה"חתם סופר": שרה אמנו הייתה כמו כל הצדיקים, העושים כל מעשיהם לשם שמים. יוצא שגם מעשי החולין שלהם כגון אכילה ושתיה הם בחשבון של עבודת ה', ולכן "יודע ה' ימי תמימים" - כשם שהם תמימים, כך שנותיהם תמימות.

ויש לבאר לפי"ז דברי ר"ע שבא לעוררם על נמנומם בשעת שיעורו, דהנה הרי בחייו של אדם נכלל גם זמני אכילה ושינה ושאר צרכיו, ואיך יתכן ענין תמימות להשלים זכותו בכל ימי חייו, אלא הענין הוא שהאדם שכל מעשיו לשם שמים הרי גם עניני קיום צרכי גופו הוא לשם שמים, ולתכלית התורה ועבודת השי"ת, ונוטל שכר עליהם כקיום תורה, וזמנו אינו לבטלה כלל, אולם כ"ז כשאוכל ושותה, וישן בזמנו, אבל המתנמנם בשעה שעוסק בתורה מפסיד ומאבד הוא את הזמן הזה והמיר חיי תורה לחיי הבל, שאינם חיים, ועל ענין זה הוא שהביא ר"ע את הדברים האלו לעוררם ולהוכיחם שרה אמנו גם בלילות לא ישנה, ואילו אתם ישנים גם ביום.

"תורה ציוה לנו משה מורשה קהילת יעקב" לדברי רבינו הרמב"ן, הרי זו הבטחת נצח לעם ישראל שהתורה תמסר מדור לדור בירושה שאין לה הפסק, ותשמר במלואה בכל הדורות. והחזקוני זצ"ל כתב, שדבר זה עצמו ציוה עלינו משה, שנחיל את התורה מדור לדור כירושה יקרה, מורשת הדורות.

אחד הסיפורים הממחישים יותר מכל את הרדידות הרוחנית הנוראה ששררה בארצות הברית של אמריקה לפני עשרות שנים, מתמקד באותו יהודי שהיגר לארצות הברית והתארח

לבסוף נגער ממקומו, התקדם אל קצה החנות כשהוא גורר סולם עץ גדול, הציבו, העפיל עליו למרומי החנות, ולאחר מספר דקות של פשוש ומשמוש, שב המוכר כשבידיו ספר מאובק.

אחרי 1234567

הוא התייצב מול הקונים, אך לא מסר את הספר לידיהם. הוא עצם את עיניו, לפת את "הקצות" בשתי ידי, הצמידו אל ליבו ודמעות זלגו על לחיו. הוא הביט בספר ובשני הקונים, התיישב על כסאו, פתח את "הקצות", סגרו, ונעמד שנית. ניכר היה עליו כי הוא מתרגש מאוד בקושי פלט "לרגע זה ישנה חשיבות הסטורית..."

"אנשים יקרים", אמר להם בקול שנוק. "אני שותף כעת לאירוע גדול הרגע הזה לא ישוב עוד לעולם. זוהי הפעם האחרונה שספר "קצות החושן", נמכר ברחבי ארצות הברית של אמריקה!!! זהו "הקצות" האחרון בכל היבשת. אין ולא יהיו יותר ספרים כאלו, אין ולא יהיו אנשים הנצרכים לספרים כאלו. אתם, איפה מבצעים ברגע זה פעולה שיש בה משום נקודת ציון הסטורית בחיי האומה היהודית. שמרו על הספר כעל אוצר! אל תמירוהו באחר! זהו "הקצות" האחרון!"

רבי אליהו מאיר שתק כמסכים, נטל את הספר המאובק שאיי דמעות נקו על כריכתו, פסע שתי פסיעות לאחור ויצא מן החנות, כשרבי מרדכי, כואב על השתיקה, נשרך אחריו. היו ברוכים, ליווה אותם מבטו של המוכר, כאדם שנפרד מיקיריו לנצח.

רבי מרדכי לא היה מסוגל להתאפק: "מדוע לא הגיב כבודו לדברים הללו? מדוע לא מחה על מחשבות היאוש שלו?" שאל בכאב. רבי אליהו מאיר עצר, הביט ברבי מרדכי ואמר לו:

"יקירי הלה צודק! לא תהינה ישיבות באמריקה! יותר לא יימכרו ספרי "קצות החושן" בארצות הברית. הכל אבוד. כך השכל מחייב. איני יכול לסתור את דבריו. אולם, עליך לדעת כי טועה הוא טעות מרה. תורה אינה נבנית עם שכל ועם היגיון תורה אינה מוקמת בדרכים טבעיות, אין לשקול חשבונות מתמטיים וסטטיסטיים בעת טוית הרעיונות על הקמת התורה, לימוד התורה קם והופך למציאות בכל מקום שבו נוטעים "רעים", בקרקע דשנה ופורה כבארץ חריבה ושוממה!"

סוף דבר, טלז קמה וגם נהייתה, כמו גם ברחבי היבשת וחדשים תופסים את מקומם, ועולם התורה באמריקה הפך למציאות מוכנת מאליה.

הדבר ברור וגם פשוט. לא נברא העולם כי אם בשביל התורה, חז"ל חוזרים ושונים זאת במקומות רבים.

האם אין זה מתקבל על הדעת, כי הקב"ה יסייע ללומדי התורה גם שלא בדרך הטבע?

האם קשה לקבל, כי יהודי שמחליט לקבוע עיתים לתורה, יזכה לסייעתא דשמיא?

האם זו טעות לומר כי המסקנה המתבקשת היא, כי גם אם הזמנים לחוצים והשעה קשה, יש לקבוע עיתים לתורה???

אוצר החכמה

וכן מספרים על הגר"ש כהנמן ששאלו אותו אחרי השואה הולך הרב להקים כזה מקום מפואר מי ילמד תורה בתקופה קשה זו, והוא השיב יש הבטחה מבורא עולם שהתורה לא תיפסק "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת".

הגר"ש כהנמן, מיסד ישיבת פוניבז', סיפר שפעם נכנס אליו ראש ישיבה צעיר וסיפר שהישיבה אינה מצליחה לעמוד על רגליה. בעיות וקשיים נערמים בדרכה והוא אינו רואה ברכה במה שהשקיע.

שאל אותו הרב: "מה עשית ביום הראשון בו התחילו לבנות את הישיבה?" אותו תלמיד חכם הביט בו כאילו אינו מבין, "מה הפירוש? עשיתי מסיבה גדולה הזמנתי דרשנים ועשינו מזה עסק גדול".

אמר לו הגרי"ש כהנמן: "בוא ואספר לך מה אני עשיתי ביום שהחלו בהקמת הישיבה ואז תבין מדוע ההצלחה מאירה פנים ומוסדותיה של ישיבת פוניבז'. באותו יום שהגיע הטרקטור הראשון הייתי שרוי בתענית, ישבתי למדתי עם מנין תלמידי חכמים במקום בו הייתה אמורה הישיבה לקום על רגליה. והנה אתה רואה לאן הגענו", אמר ראש הישיבה, והצביע על קרית הישיבה המעטירה בבני ברק.

יש בדברים אלה כדי לחמם את הלבבות וללמדנו לקח כיצד צריכה להתבצע ה"התחלה", בבחינת 'טוב אחרית דבר מראשיתו'.

בברכת התורה אנו אומרים: "ונתן לנו את תורתו", והכונה לנו- לכל עם ישראל. כמו שמסופר במדרש (ויקרא רבה ט"ג): מעשה ברבי ינאי, שראה אדם מכובד ונשוא פנים. חשב בו שאדם גדול הוא, ושאל: "היאות מר להתארח בבית?"